

mr. P.W.A. Huisman

070-3100021

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
drs. L.M.L.H.A. Hermans
Postbus 25000
2700 LZ Zoetermeer

Den Haag, 1 maart 2002

Wetsvoorstellen modernisering
medezeggenschap

Mijnheer de Minister,

Bij bovenvermeld schrijven van 30 januari jongstleden verzocht u de Onderwijsraad uiterlijk begin maart 2002 advies uit te brengen over de wetsvoorstellen inzake modernisering medezeggenschap en versterking van de positie van ouders en leerlingen, respectievelijk deelnemers in de sectoren van het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie (bve). In het bijzonder verzocht u in het advies aandacht te schenken aan "het voornemen om scholen in het primair onderwijs – vooruitlopend op de invoering van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) in deze sector - de mogelijkheid te bieden de medezeggenschap in te richten volgens het model van de schoolraad voor ouders en de ondernemingsraad in de zin van de WOR voor personeel." De uitgangspunten in het raadsadvies *Wat scholen vermogen* zouden daarbij betrokken moeten worden¹.

Gelet op de korte adviestermin beperkt de Onderwijsraad zich tot een advies op hoofdlijnen. Eerst wordt in hoofdstuk 1 een korte schets gegeven van de achtergrond van de beoogde wijzigingen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 het toetsingskader van de raad geschetst. In hoofdstuk 3 toetst de raad vervolgens de wetsvoorstellen inzake de modernisering van de medezeggenschap aan dit kader. Hoofdstuk 4 bevat enkele conclusies.

1 Voorgeschiedenis, inhoud en onderbouwing van de voorstellen

Dit hoofdstuk schetst eerst de voorgeschiedenis van de regeling van de medezeggenschap in het onderwijs. Vervolgens wordt ingegaan op de inhoud van de wetsvoorstellen. Ten

slotte zal aandacht besteed worden aan de motivering die ten grondslag ligt aan de beoogde wijzigingen.

1.1 Voorgeschiedenis

In 1982 is de Wet Medezeggenschap Onderwijs ingevoerd in het onderwijs, als alternatief voor de Wet op de ondernemingsraden (WOR). Achtergrond hiervan was de opvatting dat het onderwijs een sector *sui generis* is, die een eigen regeling zou rechtvaardigen. Tien jaar later trad de Wet Medezeggenschap Onderwijs 1992 (WMO) in werking. Daarmee wijzigde de medezeggenschapsregeling ingrijpend. De wijzigingen betroffen onder andere het in de wet vastleggen van de bevoegdheden van de medezeggenschapsraad (MR) en van de geledingen van de MR. Voorheen werd de regeling van de bevoegdheden vooral aan partijen overgelaten, met alle geschillen van dien. De bevoegdheden van de personeelsgeleding werden in de WMO van 1992 versterkt. Daarnaast werd de geschillenprocedure verbeterd.

Op grond van de WMO vormen de geleding van ouders/leerlingen en de personeelsgeleding gezamenlijk de MR (artikel 3 WMO). Beide geledingen zijn qua omvang aan elkaar gelijk (artikel 3 lid 4 WMO). Ten aanzien van een aantal voorgenomen besluiten van het bevoegd gezag heeft de MR als zodanig instemmings- respectievelijk adviesbevoegdheid (artikel 6 respectievelijk artikel 7 WMO). Een voorbeeld van een instemmingsbevoegdheid van de gehele MR betreft een besluit met betrekking tot verandering van de onderwijskundige doelstellingen van de school (artikel 6 sub a WMO). Inzake de verandering van de grondslag van de school heeft de gezamenlijke MR thans een adviesbevoegdheid (artikel 7 sub a WMO).

Met betrekking tot bepaalde andere voorgenomen besluiten heeft evenwel uitsluitend de personeelsgeleding instemmingsbevoegdheid, terwijl de ouder/leerlingengeleding adviesbevoegdheid heeft (artikel 8 en artikel 10 WMO). Een voorbeeld is het beleid inzake taakbelasting (artikel 8 lid 1 sub i WMO).

¹ Onderwijsraad. (2002). *Wat scholen vermogen. Autonomie, beleidsvoerend vermogen en bestuurlijke inrichting in het primair en voortgezet onderwijs*. Den Haag: Onderwijsraad.

Omgekeerd heeft bij sommige besluiten van het bevoegd gezag alleen de ouder/leerlingengeleding instemmingsbevoegdheid, bijvoorbeeld inzake de vaststelling van het leerlingenstatuut (artikel 9 sub d WMO). De personeelsgeleding heeft dan een adviesbevoegdheid (zie artikel 10 WMO).

Bij de weigering van het bevoegd gezag om het oordeel van de MR of een geleding te volgen, staat de gang naar een geschillencommissie open (artikel 18 e.v. WMO).

Ondanks de differentiatie bij voorgenomen besluiten, waarbij de ene geleding instemmingsbevoegdheid en de andere geleding adviesbevoegdheid heeft, is het stelsel van de WMO aan te merken als een vorm van *ongedeelde* – gezamenlijke – medezeggenschap, waarbij ouders/leerlingen en personeel tezamen het medezeggenschapsorgaan vormen.

In 1997 is het door artikel 49 WMO voorgeschreven evaluatierapport verschenen.² In januari 2001 is een beleidsreactie uitgebracht: de nota *De toekomst van de medezeggenschap in het primair en voortgezet onderwijs en in de bve sector*.³ Met de Tweede Kamer is over deze nota overleg gevoerd op 26 april en 21 juni 2001.⁴

1.2 Inhoud van de wetsvoorstellen

De drie wetsvoorstellen bevatten wijzigingen van de WMO 1992, de WPO (Wet op het primair onderwijs), de WVO (Wet op het voortgezet onderwijs) en de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) in verband met de modernisering van de medezeggenschap en de versterking van de positie van de ouders/leerlingen, respectievelijk de deelnemers.

De wetsvoorstellen komen er op neer dat de WMO niet meer zal gelden in de vo- en in de bve-sector. In deze sectoren zal een systeem van *gedeelde* - gescheiden - medezeggenschap, in de vorm van een ondernemingsraad (OR) voor het personeel en een schoolraad/deelnemersraad voor ouders/leerlingen ingevoerd worden. Voor het primair onderwijs zal de

²Smit, F., & Ojen, Q. van, e.a. (1997). *Werkings van de Wet medezeggenschap onderwijs 1992*. Nijmegen/Amsterdam: ITS-Regioplan.

³Kamerstukken II 2000-2001, 27400 VIII, nr. 58.

⁴Kamerstukken II 2000-2001, 27680, nr. 2 en Kamerstukken II 2000-2001, 27680, nr. 3.

WMO gehandhaafd blijven; wel zal aan zogenaamde initiatiefrijke scholen de ruimte geboden worden voor invoering van de WOR op vrijwillige basis.

Naast de zojuist genoemde stelselwijziging hebben de wetsvoorstellen tot doel de versterking van de positie van de ouders/leerlingen respectievelijk de deelnemers. Voorgesteld wordt respectievelijk aan de oudergeleding van de medezeggenschapsraad (in het primair onderwijs), aan de schoolraad (in het voortgezet onderwijs) dan wel aan de deelnemersraad (in het beroepsonderwijs en de volwasseneducatie) instemmingsrecht te verlenen over het voorstellen van het bevoegd gezag om de grondslag van de school te wijzigen. Verder zal de geschillenregeling van toepassing zijn op voorstellen die - via een initiatiefrecht - door genoemde medezeggenschapsorganen of de voltallige MR worden ingebracht.

Tot nu toe is het mogelijk om ouders van leerlingen die zijn toegelaten krachtens artikel 58 van de WPO en artikel 60 van de Wet op de Expertisecentra (WEC) uit te sluiten van het passieve kiesrecht (artikel 15, derde lid, onder a, WMO). Het gaat om leerlingen die zijn toegelaten tot het bijzonder onderwijs omdat binnen redelijke afstand van de woning van de leerling geen gelegenheid bestaat tot het volgen van openbaar onderwijs. Het bevoegd gezag mag dan de leerling niet weigeren op grond van godsdienstige gezindheid of levensbeschouwing. Ouders van die leerlingen mogen, wanneer van de bevoegdheid ex artikel 15, derde lid, onder a WMO gebruik is gemaakt, slechts kandidaat voor de MR worden gesteld indien zij hebben verklaard de grondslag en de doelstellingen van de school te respecteren. Deze mogelijkheid zal komen te vervallen in de voor het primair onderwijs nog geldende WMO. Voor de schoolraad en de deelnemersraad in de vo- en de bve-sector zal gelden dat alle leerlingen/ouders en deelnemers actief en passief kiesrecht hebben.

In de WPO, WVO en de WEC zal tevens worden bepaald dat ouders van toegelaten leerlingen niet op grond van godsdienst of levensovertuiging mogen worden geweerd uit het bestuur van een bijzondere school, aldus de wetsvoorstellen.

Indien in de statuten of reglementen van de rechtspersoon is bepaald dat ouders in het bestuur zijn vertegenwoordigd, dan moet het bestuurslidmaatschap open staan voor alle ouders van ingeschreven leerlingen, zo stelt de memorie van toelichting. Voor het voortgezet onderwijs wordt in de wettelijke regeling tevens bepaald dat indien de rechtspersoon een vereniging is, alle ouders van toegelaten leerlingen in aanmerking moeten komen voor (de verkiezing of voordracht voor) het lidmaatschap van het bestuur van de rechtspersoon. Uitsluiting op grond van godsdienstige gezindheid of levensbeschouwing is niet langer toegestaan.

1.3 Onderbouwing van de voorstellen

De argumentatie met betrekking tot het belangrijkste element van de wetsvoorstellen, de – verplichte – invoering van gescheiden medezeggenschap in de vo- en in de bve-sector, komt er met name op neer dat de positie van ouders, leerlingen en deelnemers versterkt moet worden.

Door schaalvergroting, professionalisering en arbeidsvoorwaardelijke autonomievergroting is, aldus de memorie van toelichting bij de voorgestelde wijziging van de WVO, het onderwijs zich steeds minder gaan onderscheiden van arbeidsorganisaties in de andere maatschappelijke sectoren, hetgeen uitsluiting van genoemde onderwijssectoren van de WOR niet langer rechtvaardigt. Daarnaast wordt aangevoerd dat een gedeelde (gescheiden) medezeggenschapsstructuur het voordeel heeft dat het de verhoudingen tussen onderwijspersoneel enerzijds en leerlingen en ouders anderzijds zuiver stelt. "Transparantie in taken en bevoegdheden van ieder der partners in de medezeggenschap is derhalve een eerste vereiste, en om deze te vergroten wordt geopteerd voor het 'ontknopen' van de medezeggenschap", aldus de memorie van toelichting. Bovendien zou een toespitsing van de medezeggenschap op die aangelegenheden die voor de betrokkenen het meest van belang zijn leiden tot een toename van de betrokkenheid bij de medezeggenschap (par. 4 van genoemde memorie van toelichting).

Over de wijzigingen van de WMO ter versterking van de positie van de ouders in het bestuur wordt in de memorie

van toelichting het volgende gesteld. De regering wil niet tornen aan het principe dat het bevoegd gezag bij uitsluiting bevoegd is te besluiten over de richting en inrichting van het onderwijs. Niettemin zouden de belangen van betrokken ouders en leerlingen bij de besluitvorming expliciet moeten worden meegewogen. Die belangenafweging zou door een geschillencommissie of rechter (marginaal) moeten kunnen worden getoetst. Het doel is zo aan ouders een wettelijk gewaarborgde positie te geven over de besluitvorming van het bevoegd gezag bij de vaststelling van de grondslag van de school. In aansluiting hierop is de regering van mening dat alle ouders van toegelaten leerlingen gelijkwaardige toegang zouden moeten krijgen tot het schoolbestuur en de medezeggenschapsraad. Een ouder van een toegelaten leerling zou daarom niet op grond van godsdienst of levensovertuiging geweerd mogen worden uit het bestuur of de medezeggenschapsraad.

2 Toetsingskader bij de beoordeling van de wetsvoorstellen

Alvorens tot bespreking van de wetsvoorstellen wordt overgegaan wordt in dit hoofdstuk uiteengezet welk kader de raad hanteert bij de beoordeling van de wetsvoorstellen. De raad toetst de wetsvoorstellen aan drie belangrijke principes of algemene uitgangspunten, te weten het eigen karakter van het onderwijs (2.1), aansluiting bij het zelfregulerend vermogen van onderwijsinstellingen (2.2), en deugdelijkheid en noodzakelijkheid van regelgeving (2.3).

2.1 *Het eigen karakter van het onderwijs*

In de optiek van vele direct betrokkenen onderscheidt de onderwijssector, en daarbinnen zeker het primair en het voortgezet onderwijs, zich van de meeste andere maatschappelijke sectoren doordat daarbinnen overdracht van normen, waarden en inzichten plaatsvindt. De leerling/deelnemer is in deze opvatting niet louter afnemer/consument van een dienst bij een bedrijf/producent, maar wordt binnen een onderwijsinstelling ook gevormd en ontwikkeld. Deze vorming vindt plaats in een langdurige onderwijsrelatie. Gezien de lange duur van het verblijf alsmede het vitale belang

dat goed onderwijs voor het verdere leven heeft, ligt het volstrekt in de rede de leerlingen/ouders respectievelijk de deelnemers zo spoedig als zinvol is in de medezeggenschap te betrekken.

In deze optiek wordt er daarnaast veelal vanuit gegaan, dat de onderwijsinstelling vooral een sociaal verband, een gemeenschap is⁵, waarbinnen de beide geledingen in belangrijke mate parallelle belangen hebben, die het beste tot uitdrukking komen in een stelsel van ongedeelde (gezamenlijke) medezeggenschap.

Deze visie op de onderwijsorganisatie was uitgangspunt voor de WMO in 1982/1992 en vormde derhalve de basis voor een regeling van ongedeelde medezeggenschap. De Onderwijsraad stelt zich niet op het standpunt dat dit de enige aanvaardbare visie is. Maar wel meent hij dat wanneer de bij de medezeggenschap rechtstreeks betrokkenen er voor kiezen, zo een keuze gerespecteerd dient te worden. Daarmee is de verbinding gelegd met het volgende uitgangspunt.

2.2 *Aansluiting bij het zelfregulerende vermogen van onderwijsinstellingen*

De raad verwijst hierbij naar zijn opvattingen geuit in de raadsadviezen *Wat scholen vermogen* en *Dereguleren met beleid*. Centraal in deze adviezen staat de positie van de school. Vanuit deze positie wordt onder meer gekeken op welke wijze het beleidsvoerend vermogen van de school kan worden versterkt. Tevens kan hierbij *Aanwijzing voor de regelgeving* nr. 8 betrokken worden. Hierin wordt gesteld dat bij het bepalen van de keuze voor een mogelijkheid tot overheidsinterventie om een doelstelling te bereiken zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het zelfregulerend vermogen in de betrokken sector of sectoren.

⁵ Vgl. Smit, F. (2001). Ongedeelde versus gedeelde medezeggenschap, in Smit, F. (red.). *Medezeggenschap op de universiteit: dwangbuis of maatwerk?* Nijmegen: ITS, p. 10.

2.3 *Deugdelijkheid en noodzakelijkheid van regelgeving*

De raad is van oordeel dat de beoogde wijzigingen in het medezeggenschapsstelsel uiteraard moeten worden getoetst aan doelstellingen die beoogd worden. In dit geval gaat het om het versterken van de positie van de ouders/leerlingen/deelnemers en de positie van het personeel.

Als leidraad voor de uitwerking van die doelstellingen kunnen de *Aanwijzingen voor de regelgeving* worden gebruikt. Aanwijzing 7 is in dit verband op twee punten van belang:

- 1 Er moet een *noodzaak* tot overheidsinterventie zijn. Het principe van zelfregulering moet als uitgangspunt gelden (zie ook hiervoor genoemd in par. 2.2);
- 2 Indien overheidsinterventie noodzakelijk is dient onderzocht te worden of de doelstellingen bereikt kunnen worden door *aanpassing* of beter gebruik van *bestaande instrumenten* of alternatieven;

Tevens zal de voorgestelde regelgeving moeten voldoen aan algemene eisen van transparantie, vermindering van onduidelijkheden en conflictbeperking. En uiteraard zal deze regelgeving moeten voldoen aan hogere rechtsnormen, zoals de relevante bepalingen in de Grondwet.

3 Beoordeling van de wetsvoorstellen

De raad zal in dit hoofdstuk de wetsvoorstellen aan het zojuist geschetste kader toetsen. Daarbij zal onder meer worden ingegaan op de versterking van de positie van het personeel (3.1) en van de ouders/leerlingen/deelnemers (3.2), op de vraag of voldaan is aan de vereiste helderheid van besluitvormingsprocedures (3.3) en op de vraag of tegemoet wordt gekomen aan het principe van zelfregulering van onderwijsinstellingen (3.4). Tot slot zullen nog enkele algemene opmerkingen worden gemaakt (3.5).

3.1 *De positie van het personeel*

In het vorige hoofdstuk is door de raad gesteld dat het onderwijs een eigen karakter kent, waarbinnen de belangen van beide geledingen het beste tot hun recht komen in een

stelsel van ongedeelde (gezamenlijke) medezeggenschap. Deze visie is niet beperkt tot het primair en voortgezet onderwijs. Het is juist deze opvatting die ook de meeste universiteiten er toe heeft gebracht voor ongedeelde medezeggenschap te opteren.⁶

Zoals eerder is opgemerkt in de WMO, is op grond van het specifieke en eigen karakter van het onderwijs weloverwogen en gemotiveerd de keuze gemaakt voor één enkel medezeggenschapsorgaan, waarin de personeelsgeleding van de MR een versterkte positie heeft gekregen. Het is daarom van belang te bezien of de memorie van toelichting toereikende argumenten bevat voor de stelling dat de positie van het personeel onder het regime van de WOR niettemin beter tot haar recht zou komen.

Op het eerste gezicht zou van versterking sprake kunnen zijn voor bepaalde besluiten die specifiek de arbeidsvoorwaarden van het personeel raken. Hierbij kan met name worden gedacht aan de aangelegenheden opgesomd in artikel 27 WOR (regeling met betrekking tot pensioen, functiewaardering en dergelijke). Onthoudt de OR ter zake van zulke arbeidsvoorwaarden zijn instemming, dan kan de kantonrechter slechts vervangende toestemming aan de werkgever verlenen indien de beslissing van de OR onredelijk is, of vanwege zwaarwegende bedrijfsredenen (artikel 27 lid 4 WOR). De raad ziet evenwel niet in waarom op deze punten niet eenzelfde positie van het personeel bewerkstelligd zou kunnen worden door wijziging van de WMO.

Daarnaast is van belang dat er in de praktijk niet geconstateerd kan worden dat de WMO grote problemen oplevert. Integendeel: uit de evaluatie van de WMO blijkt dat een groot deel van de *direct betrokkenen* bij de medezeggenschapsraden redelijk tevreden was over het functioneren van 'hun' MR (aldus ook par. 3 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging van de WVO). Een dergelijke vaststelling biedt in de ogen van de raad weinig ruimte voor het dwingend wijzigen van de huidige wettelijke opzet. Dat niet-direct betrokkenen – sommige overkoepelende

⁶ Berg, J.-J. van den, e.a. (B&A Groep). (2001). *De bezinning op de MUB. Een tussenstand*. Den Haag, p. 21-22.

onderwijsorganisaties – een andere voorkeur hebben, acht de raad in dit verband niet doorslaggevend.

Terzijde zij nog opgemerkt dat de evaluatie van de WMO enkele uitvoeringsproblemen noemt zoals het regelen van de (boven)bestuurlijke medezeggenschap, de al dan niet verplichte instelling van een G(P)MR en de problemen rond het DGO. Uit deze problemen is echter volgens de raad niet te concluderen dat daarom een gedeeld medezeggenschapsregime ingevoerd moet worden. Oplossingen in dit verband zijn ook in deze gevallen mogelijk door aanpassing van de WMO.

De vraag is of door de invoering van de WOR in het voortgezet onderwijs en de bve-sector de doelstelling van de voorstellen die hier aan de orde is – het verbeteren van de positie van het personeel – kan worden bereikt. Op grond van deze voorstellen worden de medezeggenschapsbevoegdheden van het personeel met betrekking tot onderwijsinhoudelijke en onderwijsorganisatorische besluiten (grotendeels) geschrapt. Het personeel zal geen instemmings- en adviesrecht meer hebben inzake veel van dergelijke voor het personeel toch zeer belangrijke besluiten. Dit geldt bijvoorbeeld voor besluiten over de verandering van de grondslag van de school of van de onderwijskundige doelstellingen van de school, de vaststelling/wijziging van het schoolplan en zorgplan en de schooltijden- en vakantieregeling (artikel 117g WVO (nieuw)). De raad acht dit een opmerkelijke verzwakking van de positie van de werknemers, die het belang van de professionaliteit en de betrokkenheid van de werknemers geen recht doet. Een eventueel door informeel overleg dan wel bij CAO geregelde aanvulling (zie par. 6.2.6 memorie van toelichting wetsvoorstel wijziging WVO) neemt dit bezwaar niet weg.

Bovendien wijst de raad er op dat in andere onderwijssectoren, waarin evenzeer sprake is van schaalvergroting, professionalisering en arbeidsvoorwaardelijke autonomieergroting, niet geopteerd wordt voor verplichte invoering van een stelsel van gedeelde (gescheiden) medezeggenschap, maar gekozen is voor handhaving van ongedeelde medezeggenschap (de hbo-sector), of voor vrijheid van keuze tussen gedeelde en ongedeelde medezeggenschap (de wo-sector).

Op grond van het voorgaande meent de raad dat de memorie van toelichting geen overtuigende argumentatie bevat voor de stelling dat de positie van het personeel onder het regime van de WOR als zodanig beter tot zijn recht zal komen. Hij ziet dan ook geen reden om tot fundamentele wijziging van het stelsel van medezeggenschap als voorgesteld over te gaan.

3.2 *De positie van de ouders, leerlingen en deelnemers*

In deze subparagraaf komt eerst aan de orde of deze doelstelling van de wetsvoorstellen wordt gerealiseerd door wijziging van het medezeggenschapsstelsel (3.2.1). Daarna wordt ingegaan op enkele specifieke voorstellen (3.2.2).

3.2.1 Versterking door wijziging van het medezeggenschapsstelsel

Ook bij de versterking van de positie van de deelnemers zou de raad de opvatting dat de onderwijssector een eigen karakter heeft, hetgeen een daarop toegesneden medezeggenschapsregime rechtvaardigt, als een te respecteren visie willen aanmerken. Aan de orde is hier de vraag of het hier te bespreken doel van de wetsvoorstellen - de versterking van de positie van ouders, leerlingen en deelnemers - wordt bereikt met de verplichte invoering van gedeelde medezeggenschap in de vo- en in de bve-sector. De raad merkt op dat een gevolg hiervan is dat de MR, als orgaan waarin alle geledingen van de school gezamenlijk de medezeggenschap uitoefenen, vervangen wordt door twee of meer (gescheiden opererende) organen, te weten een OR voor het onderwijspersoneel en schoolraden/deelnemersraden voor ouders/leerlingen en deelnemers. Daarbij zal het dan meestal zo zijn dat besluiten onderworpen aan goedkeuring of advies in de OR (personeelsaangelegenheden) niet meer - althans niet ter goedkeuring of advisering - aan de orde komen in de schoolraad/ deelnemersraad. Een zodanige verzwakking van de medezeggenschapspositie van ouders/leerlingen staat op gespannen voet met het streven die positie juist te versterken.

Verdedigd zou kunnen worden dat er geen sprake is van een verzwakking van de medezeggenschapspositie van ouders/leerlingen. Men zou slechts de bevoegdheid ontnomen worden (mee) te oordelen over personeelsaangelegenheden. De

invloed op de zaken die hen echt aangaan – onderwijskundige en onderwijsorganisatorische onderwerpen - zouden via de schoolraad behouden blijven. Een dergelijke opdeling van de medezeggenschap zal naar de opvatting van de raad evenwel ten gevolge kunnen hebben dat de informatie-achterstand van ouder- en leerlingengeledingen ten opzichte van de personeelsgeleding, die thans reeds aanwezig is,⁷ mogelijk (nog) groter wordt. De mogelijkheden van samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de verschillende geledingen van de huidige MR vormen, worden zonder institutioneel geregeld overleg verzwakt.

Bij een opdeling van de medezeggenschap wordt er naar het oordeel van de raad onvoldoende rekenschap van gegeven dat de meeste van de thans door (artikelen 6-9 van) de WMO bestreken besluiten de belangen van alle geledingen, en niet uitsluitend van het personeelsdeel of het ouders/leerlingen/deelnemersdeel, raken. De memorie van antwoord bij de WMO stelde dan ook terecht "dat men zich moet realiseren, dat beide geledingen belangen hebben die zich in vele gevallen uitstrekken tot dezelfde besluiten van het bevoegd gezag." Zo zullen veel besluiten inzake het personeelsbeleid immers tevens de inrichting van het onderwijs raken.⁸ En besluiten die betrekking hebben op de organisatie van het te geven onderwijs kunnen tevens de belangen van leerlingen en ouders raken. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan de werktijdenregeling (artikel 27 lid 1b WOR). De regeling daarvan werkt ook door in de schooltijden en dus zijn de belangen van leerlingen en ouders evident in het geding.

Evenals in paragraaf 3.1 komt de raad tot de conclusie dat een argumentatie ontbreekt om tot fundamentele wijziging van het stelsel van medezeggenschap als voorgesteld over te gaan.

⁷ Vgl. Smit, F. & Claessen, J. (1995). *Medezeggenschap in het onderwijs*, Nijmegen: ITS. p. 124: "Het grootste knelpunt bij het functioneren van de MR is de kenniskloof tussen het personeelsdeel van de MR aan de ene kant en ouders-/leerlingendeel aan de andere kant." Zie in deze lijn ook het eerder genoemde evaluatierapport van Smit, F. & Ojen, Q. van, e.a., (1997) *Werking van de Wet medezeggenschap onderwijs 1992*.

⁸ Kamerstukken II 1991-1992, 22461, nr. 5, p. 5.

3.2.2 Specifieke voorstellen ter versterking van de positie van ouders/leerlingen

In deze subparagraaf bespreekt de raad achtereenvolgens het kiesrecht voor de MR, het initiatiefrecht van de MR en de deelname aan het bestuur.

Kiesrecht voor de MR

De wetsvoorstellen kennen het actief en passief kiesrecht voor de MR onverkort toe aan alle ouders/leerlingen/deelnemers, ongeacht of zij de grondslag al dan niet respecteren. Dat is overigens naar huidig recht in principe ook al zo. Weliswaar maakt artikel 15 lid 3a WMO – dat geschrapt gaat worden - het mogelijk om personen van het *passief* kiesrecht uit te sluiten als zij weigeren te verklaren de grondslag en de doelstellingen van de school te respecteren (dus niet vereist is: te onderschrijven), maar deze mogelijkheid geldt slechts indien het gaat om leerlingen/deelnemers die tot de bijzondere school toegelaten moesten worden omdat er binnen redelijke afstand van hun woning geen openbare school beschikbaar was. Het betreft hier dus een zeer beperkte wijziging. De raad kan zich hierin vinden.

Initiatiefrecht van de MR/schoolraad

In zijn advies *Wat scholen vermogen* heeft de raad met het oog op het positioneren van de school als organisatorische eenheid voorgesteld een initiatiefrecht toe te kennen aan de MR, onder meer inzake de wijziging van de grondslag en de pedagogische, didactische en organisatorische inrichting, onder meer via een school-conceptontwikkeling.

De raad is echter niet van mening dat dit initiatiefrecht enkel bij de geleding van ouders/leerlingen zou moeten berusten: dit recht dient aan de MR als zodanig toe te komen. De MR in de hoedanigheid van gemeenschappelijk medezeggenschapsorgaan is de instantie bij uitstek die de school als geheel kan representeren.⁹ Het is niet goed denkbaar dat bijvoorbeeld de besluitvorming over een grondslagwijziging (of een aanmerkelijke wijziging van de onderwijskundige inrichting) geheel

⁹ Onderwijsraad. (2002). *Wat scholen vermogen*. Den Haag: Onderwijsraad, p. 14, 85.

buiten het personeel om zou kunnen geschieden. In het voorliggende regeringsvoorstel is dat echter wel het geval.

Het voorgestelde initiatiefrecht acht de raad dus een zinvolle poging om de positie van de ouders/leerlingen/deelnemers als *onderdeel* van de MR te versterken. De raad merkt overigens op dat het initiatiefrecht van de schoolraad bij gescheiden medezeggenschap, zoals door de regering voorgesteld, voor onduidelijkheden en geschillen kan zorgen.

Ter toelichting het volgende: de OR heeft krachtens de WOR geen beroepsmogelijkheid bij een initiatiefvoorstel, de schoolraad wel (bij de geschillencommissie). Het bestuur kan daardoor in een netelige positie komen. De geschillencommissie moet nagaan of het besluit van het bevoegd gezag kennelijk onredelijk is. Het bevoegd gezag is bij een negatief oordeel van de geschillencommissie verplicht een nieuw besluit te nemen. Bij het nieuwe besluit moet het bevoegd gezag de uitspraak van de geschillencommissie in acht nemen. De geschillencommissie kan voorwaarden stellen waaraan (de totstandkoming) van het nieuwe besluit moet voldoen. Gesteld dat de schoolraad een initiatiefvoorstel doet om de kleur van de school te veranderen, dan zal ongetwijfeld de OR door een kort geding bij de president van de rechtbank trachten te voorkomen dat de OR voor voldongen feiten komt te staan.

Het initiatiefrecht inzake de grondslag verdient ook op een ander punt aandacht. Het raakt aan de grondwettelijke vrijheid van richting, die aan het bevoegd gezag het primaat toekent bij het bepalen van de grondslag. Naar het oordeel van de raad is een initiatiefrecht – en overigens ook een instemmingsrecht met betrekking tot het voornemen tot grondslagwijziging van het bevoegd gezag – met deze vrijheid niet in strijd, indien de toetsing door de geschillencommissie terughoudend is en het primaat voldoende eerbiedigt. Grondrechten, ook de vrijheid van richting, gelden niet absoluut en waarborgen niet de vrijheid tot willekeur, maar dienen binnen zekere marges van redelijkheid uitgeoefend te worden. Een initiatiefrecht van de gezamenlijke MR met beroepsmogelijkheid bij de geschillencommissie kan gezien worden als een instrument om die redelijkheidsmarges te bewaken.

De raad wil nogmaals benadrukken dat een dergelijk initiatiefrecht – en ook een instemmingsrecht ter zake van grondslagwijziging – uitsluitend dient voorbehouden te zijn aan de MR als representant van de school *als geheel*, en niet (ook) dient toe te komen aan (enkel) de ouder/leerling/deelnemergeleding. Het is niet goed denkbaar dat over wijziging van de grondslag beslist wordt buiten het personeel om, dat mede de identiteit van een onderwijsinstelling draagt en vormt.

Deelname aan het bestuur

Een veel verder gaand voorstel van de regering vormt het voorschrift dat ouders van leerlingen die zijn toegelaten niet kunnen worden uitgesloten van deelname aan of verkiezing voor het bestuur van de rechtspersoon op grond van godsdienstige gezindheid of levensbeschouwing, indien de statuten of reglementen bepalen dat ouders in het bestuur zitting hebben. De raad acht dit niet juist. De bevoegdheid om middels de statuten personen uit het bestuur te weren die de doelstelling van de rechtspersoon niet onderschrijven, moet gewaarborgd blijven. Bestuursleden zijn gehouden zich in te zetten voor de verwezenlijking van het doel van de rechtspersoon en wel op de grondslag zoals die statutair is vastgelegd. De vrijheid van richting en de vrijheid van vereniging brengen mee dat van bestuurders mag worden verlangd dat zij die grondslag onderschrijven.

Dit uitgangspunt vloeit, zoals gezegd, voort uit de grondwettelijk gegarandeerde vrijheid van onderwijs en de vrijheid van vereniging. De wetgever heeft zich gezien deze vrijheden dan ook te onthouden van regelgeving met betrekking tot de samenstelling en bevoegdheden van de organen van de rechtspersoon die het bevoegd gezag van een school vormt. Korthedshalve verwijst de raad naar zijn eerdere standpuntbepaling terzake in het advies *Richtingvrij en richtingbepalend*.¹⁰ Volgens de raad zijn er (nog steeds) geen zwaarwegende redenen om over te gaan tot het dwingend opleggen van ingrijpende aanpassingen in de benoemingsvrijheid van het bijzonder onderwijs. Ook de memorie van toelichting bij het voorliggende wetsvoorstel over de modernisering van de medezeggenschap biedt geen aan-

¹⁰ Onderwijsraad. (1996). *Richtingvrij en richtingbepalend*. Den Haag: Onderwijsraad. p. 52-58.

knopingspunten voor de conclusie dat er op dit moment zodanig zwaarwegende redenen zijn dat deze de voorgestelde inperking rechtvaardigen. Het beroep dat de regering op het gelijkheidsbeginsel doet vormt niet een dergelijke reden: het al dan niet onderschrijven van de grondslag vormt voldoende grond om ter zake onderscheid te maken.

Als de uitoefening van het eerder besproken initiatiefrecht van de MR met betrekking tot een wijziging van de grondslag tot gevolg heeft dat de grondslag inderdaad wijzigt, dan geldt ook in de nieuw ontstane situatie dat van bestuursleden onderschrijving mag worden verwacht.

Volledigheidshalve wijst de raad er op dat de voorgestelde regeling contraproductief kan werken, doordat zij voor schoolbesturen de aanleiding kan vormen om de statutair gewaarborgde positie van de ouders te schrappen of het toelatingsbeleid aan te scherpen.

3.3 *Heldere regelingen*

Het spreekt vanzelf dat sprake moet zijn van heldere, eenduidig op elkaar afgestemde medezeggenschapsprocedures en rechtsbeschermingstrajecten. Naar het oordeel van de raad is dat in de voorgestelde regeling voor gedeelde medezeggenschap niet het geval. De meeste (voorgenomen) besluiten van het bevoegd gezag betreffen zowel het personeel als de ouder/leerling/deelnemer (besluiten van 'gemengd belang'). Zoals zojuist betoogd, worden niettemin in de voorgestelde regeling instemmings- en adviesrechten soms exclusief aan de ene partij toegekend, hetgeen ten koste gaat van de andere partij, wier belang evenzeer bij het betreffende besluit betrokken is. Daarnaast zal het ook frequent voorkomen dat een en hetzelfde besluit zowel onder het instemmings-/adviesrecht van de ene partij als dat van de ander valt (zie bijvoorbeeld artikel 117h lid 1b WVO (nieuw) en artikel 27 lid 1 e WOR: beiden hebben adviesrecht omtrent het aanstellings-, ontslag- of bevorderingsbeleid).

De raad acht dit onwerkbaar. Over besluiten 'van gemengd belang' dient niet in verschillende medezeggenschapsorganen geoordeeld te worden. Gescheiden adviesbevoegdheden zullen leiden tot gescheiden besluitvormings- en gescheiden

geschillenprocedures, met alle overlappingsen en tegenstrijdigheden van dien. Bovendien zullen hierdoor de tegenstellingen tussen de verschillende medezeggenschapsorganen op de spits gedreven worden. De raad wijst er op dat het belang van ongedeelde (gemeenschappelijke) medezeggenschap en voorkoming van overlappende bevoegdheden voor de wetgever nog in 1996 grond was om in het hoger beroeps- onderwijs niet te opteren voor invoering van de WOR maar voor handhaving van gemeenschappelijke medezeggenschap (artikel 10.17 lid 3 WHW).¹¹

Om een vorm van geïnstitutionaliseerd overleg te behouden en dus mogelijke oplossingen te bieden voor bovengenoemde bezwaren zou, conform de MUB, bij gescheiden medezeggenschap een overkoepelend orgaan kunnen fungeren (vergelijkbaar met de in artikel 9:30a lid 3 WHW genoemde gezamenlijke vergadering). Ook bij deze constructie blijven echter, zo blijkt uit eerder aangehaald onderzoek¹², knelpunten bestaan. Gedacht moet worden aan afstemmingsproblemen en incompatibele besluitvormings- en rechtsbeschermings-trajecten.

Mogelijk ten overvloede wijst de raad er ten slotte op dat een bevoegd gezag met meerdere scholen onder de voorgestelde regeling kan kiezen voor een OR op bestuursniveau. Alsdan ontstaat een splitsing van medezeggenschap in verschillende niveaus: een leerlingen/ouders/deelnemersraad op schoolniveau, een OR op bestuursniveau, en een gemeenschappelijk orgaan op een niveau, nader door partijen te bepalen. Dat dit tot coördinatieproblemen tot aanmerkelijke verzwaring van de bestuurslast zal leiden, ligt voor de hand.

De raad wijst er ten slotte op dat de kennismaking met een stelsel van gescheiden (gedeelde) medezeggenschap in het universitair onderwijs (de enige sector waar op dit moment die mogelijkheid bestaat) in de praktijk niet erg gunstig is uitgevallen. In sommige gevallen was gekozen voor invoering

¹¹ Wet van 26 januari 1996, Staatsblad 125. Vgl. ter zake de regering in Kamerstukken II 1994-1995, 23944, nr. 5, p. 3.

¹² Zie hieromtrent Sorgdrager, W. (2001). Medezeggenschap en de cultuur van de universiteit, in Smit, F. (red.). *Medezeggenschap op de universiteit: dwangbuis of maatwerk?* Nijmegen: ITS, p. 19-28; alsmede Berg, J.-J. van den, e.a. (B&A Groep). (2001). *De bezinning op de MUB. Een tussenstand*. Den Haag. p. 21.

van een ondernemingsraad en dus voor gedeelde (gescheiden) medezeggenschap. Dit leverde een duidelijke tweedeling op, waarbij met name het personeelsdeel, de OR, zich eenzijdig richtte op belangenbehartiging van het personeel. Deze uitwerking van gescheiden medezeggenschap is voor één universiteit dan ook aanleiding geweest om op haar eerdere keuze terug te komen. Op dit moment hebben acht universiteiten het ongedeelde model, en vijf universiteiten het gedeelde model.¹³

3.4 *Aansluiting op het zelfregulerend vermogen van onderwijsinstellingen*

Uit het voorgaande is gebleken dat volgens de raad de wetsvoorstellen geen doorslaggevende argumenten bevatten voor een opgelegde wijziging van het medezeggenschapsstelsel. Bovendien moge duidelijk zijn dat de raad om zowel inhoudelijke als praktische redenen handhaving van een stelsel van ongedeelde medezeggenschap in principe voor de hand vindt liggen.

Met de afwijzing van een gedwongen opleggen van een gedeeld medezeggenschapsstelsel wordt aangesloten bij het advies van de Onderwijsraad *Wat scholen vermogen*. Uitgangspunt daarin is dat aangesloten moet worden bij het principe van zelfregulering van betrokkenen, een principe dat tevens is neergelegd in de Aanwijzingen voor de regelgeving (nr.8). Op grond van dit uitgangspunt acht de raad het *opleggen* van een model van gedeelde (gesplitste) medezeggenschap dan ook niet opportuun. Het eenzijdig opleggen van het WOR-model past ook niet in de vaststelling van de regering dat de "overheid het niet langer als haar rol ziet om als 'een centrale en allesbepalende regelgever' op te treden, maar veeleer om een regisserende, faciliterende en stimulerende overheid te zijn" (par. 2 memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wijziging WVO).

Ongedeelde medezeggenschap op schoolniveau spoort daarnaast met het eveneens in *Wat scholen vermogen* bepleite uitgangspunt dat bevoegdheden op een zo laag mogelijk

¹³ Overigens hebben onlangs studentenorganisaties aan de VU (waar een gedeeld model vigeert) gepleit voor invoering van ongedeelde medezeggenschap: SRVU Studentenvakbond, PS/SRVU-fractie. (2001). *MUB: Meer Universitair Bestuur?*, Amsterdam.

niveau moeten worden neergelegd (subsidiariteitsbeginsel). In een medezeggenschapsstelsel gebaseerd op de WOR zal voor wat betreft het personeel echter veelal gekozen worden voor medezeggenschap op bestuursniveau, en niet op schoolniveau.

Ondanks de bezwaren tegen een model van gedeelde medezeggenschap die hiervoor door de raad zijn geuit, kan vanuit de optiek van de *direct betrokkenen* in een concrete situatie toch een voorkeur bestaan voor gedeelde medezeggenschap. De raad is weliswaar van mening dat het thans in de WMO geregelde ongedeelde medezeggenschapsstelsel in principe de voorkeur verdient, maar meent dat tegelijkertijd voorop moet staan dat in alle sectoren van het onderwijs schoolbesturen en medezeggenschapsorganen zoveel mogelijk eigen afwegingen en keuzes dienen te kunnen maken. Zo een keuzemogelijkheid sluit immers aan bij de ingezette lijn van autonomievergroting en zelfregulering. Daarbij zou de raad de keuzemogelijkheid in het primair onderwijs niet – zoals voorgesteld – willen beperken tot de zogenaamde 'initiatiefrijke scholen'. En uiteraard zou ook de hbo-sector voor deze mogelijkheid in aanmerking dienen te komen.

De raad acht het bijvoorbeeld zeer wel voorstelbaar dat er voor instellingen in de bve-sector goede gronden zijn om van het stelsel van ongedeelde medezeggenschap af te stappen, bijvoorbeeld omdat de betrokkenheid van de deelnemers – onder meer vanwege hun beperkte verblijfsduur – gering is. Wel zou dan bezien moeten worden hoe dan werkstelligd kan worden dat de deelnemersraad voldoende tot zijn recht komt.

Omwille van de hiervoor genoemde redenen zou de raad de ongedeelde medezeggenschap als uitgangspunt willen handhaven. Indien evenwel de betrokkenen met volle overtuiging kiezen voor een stelsel van gedeelde medezeggenschap, moet dit volgens de raad mogelijk zijn.

Daartoe acht hij het dan wel noodzakelijk dat er een aanvaardbare oplossing gevonden wordt voor het probleem van de overlappende bevoegdheden.

Daarnaast zouden de volgende randvoorwaarden van toepassing moeten zijn:

- 1 Aan de wettelijke voorwaarden voor instelling van een OR (bijvoorbeeld minstens 50 personeelsleden) moet zijn voldaan;
- 2 Een bevoegd gezag kan slechts besluiten tot overgang naar een stelsel van gedeelde medezeggenschap indien hiervoor instemming verkregen is van een meerderheid van zowel de personeels- als de oudergeledingen in de MR-en;
- 3 De keuze voor de WOR geldt bestuursbreed, dat wil zeggen voor alle scholen onder het bevoegd gezag. Deze voorwaarde sluit aan op de zojuiste genoemde noodzakelijke eis dat voorkomen moet worden dat er overlappende bevoegdheden ontstaan. Indien op schoolniveau zou kunnen worden gekozen voor een bepaald medezeggenschapsstelsel zou dat leiden tot een onoverzichtelijk en onhanteerbaar geheel aan overlegstructuren en geschillenregelingen/ rechtsgangen;
- 4 Via het initiatiefrecht – eventueel ook aan de GMR toekomend – kan de (G)MR een regimewisseling op het gebied van medezeggenschap proberen te bewerkstelligen. Als het bevoegd gezag op onbevredigende wijze reageert kan de geschillencommissie een uitspraak doen.

3.5 Overige opmerkingen

De raad wil tot slot enkele opmerkingen maken die samenhangen met de ingediende voorstellen, maar nog niet eerder aan de orde zijn geweest.

Naar de mening van de raad gaat de memorie van toelichting onvoldoende in op de huidige (te zwakke en vrijblijvende) positie van de GMR en het 'medezeggenschapsgat' bij bovenbestuurlijke medezeggenschap. Met name dit laatste punt is van belang voor de medezeggenschap van zowel het personeel als de leerlingen/ouders. Bevoegde gezagsorganen worden vrijwillig, dan wel gedwongen (op grond van de onderwijswetgeving) te participeren in bovenbestuurlijke samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld in het kader van WSNS of lokaal onderwijs(achterstanden)beleid. In deze verbanden worden afspraken gemaakt die scholen direct raken. Genoemd kunnen worden de afspraken over het

zorgplan. De afspraken op bovenbestuurlijk niveau hebben tevens consequenties voor zowel het personeel als de ouders/leerlingen. Zo is er een schoolonafhankelijke subsidiestroom naar het samenwerkingsverband, die zich vrijwel geheel onttrekt aan de invloed van de medezeggenschap¹⁴. In het kader van een integrale afweging van het medezeggenschapsvraagstuk verdient het aanbeveling de problematiek van de bovenbestuurlijke medezeggenschap nadrukkelijk in de wetsvoorstellen te betrekken, en niet vooruit te schuiven naar de toekomst.

Tot slot wijst de raad op de passage inzake het beroepsrecht in de memorie van toelichting (onderdeel g.) bij het wetsvoorstel inzake de modernisering van de medezeggenschap in de bve. Aangegeven wordt dat de geschillencommissie een geschil over het reglement inhoudelijk toetst en hierbij een belangenafweging maakt vergelijkbaar met de geschillenprocedure in de WOR. De uitspraak is bindend voor partijen, wat een belangrijke wijziging ten opzichte van de WMO zou zijn. De raad acht deze passage onduidelijk en onjuist. In de WMO is thans in artikel 20 e.v. opgenomen dat de uitspraak van de commissie bindend is voor bevoegd gezag en de raad.

4 Conclusies

De raad beoordeelt de wetsvoorstellen inzake de modernisering van de medezeggenschap tegen de achtergrond van drie uitgangspunten. Op de eerste plaats dient de visie dat het onderwijs een eigen karakter heeft welke een eigen medezeggenschapsregeling rechtvaardigt, tot haar recht te kunnen komen. Verder moet voor ingrijpende wijziging in het medezeggenschapstelsel een noodzaak worden aangetoond, waarbij onduidelijkheden en conflicten omtrent bevoegdheidsverdelingen vermeden moeten worden. Uiteraard dienen wijzigingen te blijven binnen de grenzen van hogere rechtsnormen. Tot slot moet bij regeling van de medezeggenschap zoveel mogelijk het uitgangspunt van keuzevrijheid en zelfregulering van onderwijsinstellingen gelden.

¹⁴ Verwezen zij naar het rapport van Brekelmans, F.H.J.G. & Noorlander, C.W. (2001). *Bovenbestuurlijke medezeggenschap per convenant*, onderzoek in opdracht van OC en W, Aob en VU.

De raad is van oordeel dat het stelsel van ongedeelde medezeggenschap in de vorm van de WMO in beginsel gehandhaafd dient te blijven. In de toelichting bij de wetsvoorstellen worden geen overtuigende (empirische) gegevens of dwingende redenen aangevoerd waarmee de noodzaak tot invoering van een gedeeld stelsel van medezeggenschap in de vorm van een ondernemingsraad en van een school- of deelnemersraad aangetoond wordt. Veeleer is volgens de raad uit de beschikbare onderzoeken (bijvoorbeeld inzake de evaluatie van de MUB) op te maken dat een gedeeld stelsel nadelen kent in de vorm van vergroting van de bestuurslast, verschillende rechtsgangen en mogelijk ook vergroting van de informatieachterstand van deelnemers/ouders. De positie van het personeel zou verslechteren voor wat betreft de zeggenschap inzake de onderwijskundige doelstellingen. Daarmee zouden de wetsvoorstellen hun doelen – verbetering van de positie van het personeel én van de ouders/leerlingen- voorbijschieten.

De raad acht het dwingend opleggen van één medezeggenschapsmodel, onder verwijzing naar zijn advies *Wat scholen vermogen*, echter niet in overeenstemming met het adagium van keuzevrijheid en autonomievergroting van onderwijsinstellingen. Hij wil daarom ook niet pleiten voor algehele uitsluiting van invoering van de WOR. Wanneer betrokkenen (bevoegd gezag en MR'en) in overleg besluiten tot een vorm van gedeelde medezeggenschap moet dit (in alle onderwijssectoren) mogelijk zijn. Deze keuze dient niet beperkt te blijven tot zogenaamde initiatiefrijke scholen in het po; en uiteraard dient ook de hbo-sector deze keuzemogelijkheid te hebben. De raad heeft aangegeven onder welke randvoorwaarden een dergelijke keuze gemaakt kan worden.

Actuele problemen in de WMO zoals de (zwakke) positie van een GMR, de bovenbestuurlijke medezeggenschap en de invulling van het DGO, dienen bij een verdere uitwerking naar het oordeel van de raad nog de nodige aandacht te krijgen.

De raad is voorstander van een initiatiefrecht voor de *gezamenlijke* MR. In een stelsel van gedeelde medezeggenschap kan een initiatiefrecht exclusief voorbehouden aan de

schoolraad voor ongewenste complicaties zorgen, onder meer doordat het personeel daarbij buiten spel staat.

Het schrappen van artikel 15 lid 3a WMO acht de raad niet problematisch. Wel problematisch is het voorstel om rechtspersonen in het bijzonder onderwijs te verplichten iedere ouder van een leerling die is toegelaten tot de school ook tot het bestuur toe te laten, ook al weigert het kandidaat-bestuurslid de grondslag van de school (neergelegd in de statuten van de rechtspersoon) te onderschrijven. Dit voorstel druist in tegen de in de Grondwet verankerde vrijheid van onderwijs en de vrijheid van vereniging. Uitoefening van het initiatiefrecht van de MR met betrekking tot wijziging van de grondslag ligt dan in de rede.

Namens de Onderwijsraad,

prof. dr. A.M.L. van Wieringen

drs. A. van der Rest

voorzitter

secretaris